

Flora storczykowatych (Orchidaceae) na łąkach dawnej wsi Ciechania (Magurski Park Narodowy, Beskid Niski)

Flora of orchids (Orchidaceae) in the former village of Ciechania (Magura National Park, Low Beskids Mts)

MAGDALENA KUBIAK¹, JOANNA GOŁĘBIEWSKA^{2*}, ANNA KUCZYŃSKA²

¹ Katedra Ekologii
Uniwersytet Śląski w Katowicach
40–032 Katowice, ul. Jagiellońska 28

² Katedra Taksonomii Roślin i Ochrony Przyrody
Uniwersytet Gdański
80–308 Gdańsk, ul. Wita Stwosza 59
*e-mail: jj.golebiewska@gmail.com

Słowa kluczowe: *Dactylorhiza*, Polska, obszary chronione, rośliny chronione, zbiorowiska półnaturalne.

Obszar nieistniejącej dziś beskidzkiej wsi Ciechania pokrywa rozległy kompleks półnaturalnych łąk, jeden z najcenniejszych pod względem przyrodniczym i krajobrazowym na terenie Magurskiego Parku Narodowego. W trakcie prowadzonej w 2014 roku inwentaryzacji stwierdzono występowanie ośmiu gatunków z rodziny storczykowatych Orchidaceae. Najliczniejsze były: kukułka szerokolistna *Dactylorhiza majalis* i kukułka plamista *D. maculata* (wśród nich pojedyncze osobniki kukułki plamistej w odmianie białej *D. maculata* var. *alba* oraz taksony mieszańcowe kukułki szerokolistnej i plamistej *D. maculata* × *majalis*). Obficie występował także podkolan biały *Platanthera bifolia*. Pozostałe odnotowane gatunki to: gółka długoostrogowa *Gymnadenia conopsea*, listera jajowata *Listera ovata*, kruszczyk błotny *Epipactis palustris*, buławnik mieczolistny *Cephalanthera longifolia* i podkolan zielonawy *P. chlorantha*. Nie odnaleziono ozorki zielonej *Coeloglossum viride* wymienianej w Operacie Ochrony Flory do Planu ochrony Magurskiego Parku Narodowego z 2014 roku.

Wstęp

Beskid Niski to najniższe pasmo Karpat Zachodnich graniczące od zachodu z Beskidem Sądeckim i Bieszczadami od wschodu. Na jego obszarze leży szósty co do wielkości park narodowy w Polsce – Magurski Park Narodowy (dalej: MPN), o powierzchni 194,4 km², utworzony 1 stycznia 1995 roku (Szafranski 2009). Zgodnie z ustalonym w Rozporządzeniu Rady Ministrów przebiegiem granic, 90% powierzchni Parku przypada na teren województwa pod-

karpackiego, a 10% leży na terenie województwa małopolskiego (Rozporządzenie 1994). Do najcenniejszych zasobów Parku należą dobrze zachowane obszary o charakterze puszczańskim z bogatą fauną, obfitującą w rzadkie gatunki zwierząt kręgowych i bezkręgowych oraz interesującą florą. Obszar MPN wyróżnia się także unikatowymi w skali regionu formami skalnymi (Michalik 1995). Wyjątkowość flory Beskidu Niskiego wynika z przejściowego charakteru klimatu pomiędzy Karpatami Zachodnimi i Wschodnimi. Jest to jedyna część

Beskidów, w której występują tylko dwa piętra roślinne – piętro pogórza i piętro regla dolnego (Szafrński 2009). Poza puszcza karpacką w krajobrazie wyróżniają się zbiorowiska nieleśne stanowiące 10% powierzchni Parku. Łąki mają charakter antropogeniczny, a ich aktualny stan zależy od rodzaju prowadzonej przez człowieka gospodarki (Dubiel i in. 1998). To głównie te fitocenozy są związane z występowaniem licznych gatunków storczykowatych. Można je także zaobserwować na wykaszanych przydrożach, przyrowiach i dawnych przychaciach.

Celem niniejszych badań była inwentaryzacja flory storczykowatych na łąkach Ciechani, stanowiących półnaturalne zbiorowiska nieleśne przez wieki użytkowane rolniczo, a obecnie koszone w celu zatrzymania procesu sukcesji, głównie ze względów krajobrazowych.

Charakterystyka terenu badań

Ciechania to nieistniejąca wieś położona u podnóża Wierchu Nad Tysowym (713 m n.p.m.), w dolinie nad potokiem Zimna Woda na wysokości ok. 450 m n.p.m. (Michalak 1997). Powstała w XVI wieku i pierwotnie zamieszkała była przez ludność pochodzenia wołoskiego (Kłos 2010). Ci wędrowni pasterze, po zmianie trybu życia na osiadły na terenie Beskidu Niskiego i Bieszczadów, po długotrwałym procesie asymilacji z ludnością miejscową i wykształcaniu własnej kultury, utworzyli grupę etniczną

Łemków (Karczmarszewski 2014). Łemkowie parali się głównie rolnictwem, dużo rzadziej przemysłem i pasterstwem. Prowadzili zwykle prymitywną gospodarkę dwupolową (Pieradzka 1939). Podczas II wojny światowej, zimą 1944/1945 Ciechania została zrujnowana, a mieszkańcy wyjechali na terytorium dzisiejszej Ukrainy (Kłos 2010). Po kilkuletnim okresie nieużytkowania, w latach 50. XX wieku na ciechańskich polach wprowadzono wypas zwierząt należących do PGRu w Ożennej, a później do Igloopolu (Michalak 1997). Wówczas nieużytki i odłogi przekształcone zostały w łąki i pastwiska (Zajdel 1998). Ten sposób gospodarowania trwał aż do przemian ustrojowych w Polsce. Jeszcze w latach 90. XX wieku istniały tam niszczące wiaty dla bydła (Michalak 1997). Obecnie teren dawnej Ciechani jest objęty ochroną obszarową w granicach Magurskiego Parku Narodowego oraz europejskiej sieci Natura 2000 (Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków „Beskid Niski” PLB180002 oraz Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Ostoja Magurska” PLH180001). Do 2006 roku przez dolinę Ciechani prowadził fragment niebieskiego szlaku granicznego, którego przebieg uległ modyfikacji i przesunięciu na pasmo graniczne, a teren Ciechani został wyłączony z ruchu turystycznego (Krukar i in. 2012) (ryc. 1).

Badany obszar o powierzchni około 250 ha obejmuje niezalesiony obecnie fragment wsi Ciechani. Dominującym zbiorowiskiem roślinnym dla tego terenu jest łąka regłowa mietlicowo-mietlicowa *Gladiolo-Agrostietum capillaris*. Mniej znaczący udział ma zbiorowisko żyźnej łąki rajgrasowej *Arrhenatheretum elatioris*. Oba zbiorowiska pokrywają rozległe nasłonecznione stoki o niewielkim nachyleniu oraz dno doliny. Wyższe, suchsze partie, porasta murawa z dziewięcisiłem bezłodygowym i goździkiem kropkowanym *Carlino-Dianthetum deltoidis* oraz tłok wrzosowy *Calluno-Nardetum strictae*. Na suche łąki coraz częściej wkracza trzcinnik piaszkowy *Calamagrostis epigejos*, tworząc ubogie florystycznie zbiorowisko. W zagłębieniach terenu, w miejscach wysięku wód podziemnych, a także wzdłuż dawnych rowów melioracyjnych występują płaty wilgotnej łąki

Ryc. 1. Łąki na obszarze dawnej wsi Ciechania, Magurski Park Narodowy (19.07.2013 r.; fot. J. Gołębiewska)
Fig. 1. Meadows in the former Ciechania village, Magura National Park (19 July, 2013; photo by J. Gołębiewska)

ostrożeńiowej *Cirsietum rivularis* oraz niewielkie eutroficzne młaki kozłkowo-turzycowe *Valeriano-Caricetum flavae*. Coraz większy obszar zajmują fragmenty ziołorośli z wiązówką błotną *Filipendulo-Geraniumetum*. U podnóża zboczy, w miejscach o wysokim poziomie wód gruntowych, wytwarzają się ziołorośla z miętą długolistną *Mentha longifolia*. Na obszarach długotrwałej stagnacji wody i wokół zbiorników wodnych, w tym rozlewisk bobrowych, wykształciły się szuwały trzcinowo-turzycowe z klasy *Phragmitetea*. W miejscach dawnych domostw (gdzie zachowały się nieliczne podmurówki), cerkwisk i cmentarzy występują zbiorowiska ruderalne: *Lolio-Polygonetum*, *Centaureetum mollis* oraz zbiorowiska z pokrzywą zwyczajną *Urtica dioica* (Michalik i in. 1999; Michalik 2000; Stachurska-Swakoń 2014).

Tab. 1. Stan aktualnej flory storczykowatych Orchidaceae na terenie nieistniejącej wsi Ciechania w Magurskim Parku Narodowym

Table 1. The state of the current flora of orchids in the former village of Ciechania in Magura National Park

Takson/ Taxon	N_{st}	N_{gat}	Ochr.	Zagr.
buławnik mieczolistny <i>Cephalanthera longifolia</i>	1	1	●	✓
kukułka plamista <i>Dactylorhiza maculata</i>	13	4	◐	✓
kukułka szerokolistna <i>Dactylorhiza majalis</i>	11	4	◐	–
kruszczyk błotny <i>Epipactis palustris</i>	1	2	●	✓
gółka długoostrogowa <i>Gymnadenia conopsea</i>	1	2	●	–
listera jajowata <i>Listera ovata</i>	1	2	◐	–
podkolan biały <i>Platanthera bifolia</i>	9	3	◐	–
podkolan zielonawy <i>Platanthera chlorantha</i>	1	1	◐	–

Objaśnienia symboli: N_{st} – liczba stanowisk, N_{gat} – liczebność gatunku na badanym terenie, Ochr. – status ochrony: ◐ – ochrona częściowa, ● – ochrona ścisła; Zagr. – kategoria zagrożenia w Polsce

Explanation of symbols: N_{st} – number of localities, N_{gat} – total resources occurring in the area; Ochr. – protection status: ◐ – partial protection; ● – strict protection; Zagr. – category of threat in Poland

Metodyka

Inwentaryzację storczykowatych na analizowanym terenie przeprowadzono w sezonie wegetacyjnym 2014 (kwiecień–lipiec). Sporządzony spis florystyczny storczykowatych uzupełniono o informacje dotyczące liczebności i kondycji osobników w populacji, w tym szacunkową liczbę osobników młodocianych, kwitnących i owocujących oraz dane o ewentualnym zagrożeniu. Przy określaniu ilościowości zastosowano czterostopniową skalę: występowanie pojedyncze – od 1 do 10 osobników; występowanie dość liczne – od 11 do 100 osobników; występowanie liczne – od 101 do 1000 osobników; występowanie masowe – powyżej 1000 osobników. Dodatkowo dla każdej populacji określano współrzędne geograficzne za pomocą urządzenia GPS i wykonano mapy rozmieszczenia stanowisk zinwentaryzowanych gatunków. W celu ogólnego scharakteryzowania siedlisk występowania storczykowatych notowano następujące dane: zbiorowisko roślinne, wilgotność gleby, nasłonecznienie, ekspozycję i nachylenie terenu. Nazewnictwo taksonów przyjęto za opracowaniem Mirka i innych (2002), a nazwy syntaksonów podano za Matuszkiewiczem (2014). Status ochrony określono za Rozporządzeniem Ministra Środowiska (2014), a kategorię zagrożenia za Zarzyckim i Szelągim (2006).

Wyniki

Buławnik mieczolistny *Cephalanthera longifolia* (L.) Fritsch (ryc. 2) – preferuje raczej siedliska leśne (głównie widne lasy liściaste), rzadziej spotykany na terenach otwartych (Baumann i in. 2006). Jedyną populację złożoną z pojedynczych osobników (ryc. 10a, tab. 1) stwierdzono w przydrożnych wielogatunkowych zaroślach z klasy *Quercu-Fagetea*, na wypłaszczonym terenie, w miejscu zacienionym na podłożu wilgotnym.

Kukułka plamista *Dactylorhiza maculata* (L.) Soó (ryc. 3) – gatunek zbiorczy o bardzo wysokiej zmienności (Szlachetko 2009); preferuje podłoże wilgotne i miejsca z okresową

Ryc. 2. Buławnik mieczolistny *Cephalanthera longifolia* (29.06.2014 r., fot. J. Gołębiewska)

Fig. 2. Sword-leaved helleborine Cephalanthera longifolia (29 June, 2014; photo by J. Gołębiewska)

stagnacją wody, jak naturalne i sztuczne zagłębienia terenu, wysięki wód podziemnych oraz rowy, zarówno przydrożne, jak i dawniej służące zbieraniu wody ze zboczy doliny użytkowanych gospodarczo. Populacje notowano na wilgotnych łąkach ostrożeńiowych *Cirsietum rivularis* i na podłożu świeżym, na łące regłowej mieczykowo-mietlicowej *Gladiolo-Agrostietum capillaris*, w wysokim zagęszczeniu i zróżnicowanej liczebności. W skali całego badanego obszaru gatunek ten występuje masowo (ryc. 10g, tab. 1). W obrębie jednej populacji odnotowa-

Ryc. 3–4. 3: Kukułka plamista *Dactylorhiza maculata*, 4: kukułka plamista odmiana biała *Dactylorhiza maculata* var *alba* (1.06.2014 r., fot. J. Gołębiewska)

Figs 3–4. 3: Moorland spotted orchid Dactylorhiza maculata, 4: Moorland spotted orchid, the white form Dactylorhiza maculata var alba (1 June, 2014; photo by J. Gołębiewska)

Ryc. 5. Kukułka szerokolistna *Dactylorhiza majalis* (3.05.2014 r., fot. J. Gołębiowska)

Fig. 5. Common marsh orchid Dactylorhiza majalis (3 May, 2014; photo by J. Gołębiowska)

no również pojedynczą kukułkę szerokolistną w odmianie białej *Dactylorhiza maculata* var. *alba* (ryc. 4), charakteryzująca się białą barwą kwiatów bez ciemniejszego rysunku na warżce i brakiem plamek na liściach.

Kukułka szerokolistna *Dactylorhiza majalis* (Rchb. f.) P. F. Hunt & Summerh. – podobnie jak kukułkę plamistą, takson (ryc. 5) cechuje wysoka zmienność morfologiczna (Szlachetko, Skakuj 1996). Jeden z najpospolitszych gatunków wśród polskich storczykowatych, spotykany najczęściej na wilgotnych i widnych siedliskach (Piękoś-Mirkowa, Mirek 2006). Na inwentaryzowanym obszarze gatunek występuje masowo – stwierdzono 11 (ryc. 10h) dość licznych i licznych populacji (tab. 1). Z obserwacji terenowych wynika, że kukułka szerokolistna toleruje szerszy zakres warunków wilgotnościowych niż kukułka plamista. Poza zbiorowiskami z kukułką plamistą pojedyncze osobniki kukułki szerokolistnej stwierdzono również w obrębie żywej łąki rajgrasowej *Arrhenatheretum elatioris*, a nawet suchej murawy z dziewięciśmlem bezłodygowym i goździkiem kropkowanym *Carlino-Dianthetum deltoidis*.

Kruszczyk błotny *Epipactis palustris* (L.) Crantz (ryc. 6) – szeroko rozpowszechniony w całej Polsce i uważany za mało zmienny (Szlachetko 2009). Wymaga wilgotnego, bogatego w węglany podłoża (Piękoś-Mirkowa, Mirek 2006). Na terenie Ciechani zarejestrowano jedną (ryc. 10b), dość liczną populację (tab. 1) na podmokłym przydrożu w pobliżu rozlewisk potoku.

Gółka długoostrogowa *Gymnadenia conopsea* (L.) R. Br. (ryc. 7) – występuje głównie w południowej części kraju, zwłaszcza na terenach górskich, na zróżnicowanych siedliskach

Ryc. 6. Kruszczyk błotny *Epipactis palustris* (12.07.2014 r., fot. J. Gołębiowska)

Fig. 6. Marsh helleborine Epipactis palustris (12 July, 2014; photo by J. Gołębiowska)

Ryc. 7. Gółka długoostrogowa *Gymnadenia conopsea* (28.06.2014 r., fot. J. Gołębowska)

Fig. 7. Fragrant orchid *Gymnadenia conopsea* (28 June, 2014; photo by J. Gołębowska)

(Szlachetko 2009). Na badanym terenie jedną populację (ryc. 10c, tab. 1) o znacznym rozproszeniu, liczącą kilkadziesiąt osobników zarejestrowano w widnych miejscach na suchym i świeżym podłożu, w zbiorowiskach suchej murawy z dziewięciszem bezłodygowym i goździkiem kropkowanym *Carlino-Dianthetum deltooidis*.

Listera jajowata *Listera ovata* (L.) R. Br. (ryc. 8) – gatunek o szerokim spektrum siedliskowym, występujący zarówno w cienistych lasach, jak i na nasłonecznionych terenach otwartych. Preferuje gleby bogate w węglan wapnia (Szlachetko 2009). Na obszarze dawnej wsi Ciechania zlokalizowano jedną, dość liczną populację (ryc. 10d, tab. 1), zajmującą dużą powierzchnię. Jej areał obejmował fragment suchej murawy z dziewięciszem bezłodygowym i goździkiem kropkowanym *Carlino-Dianthetum deltooidis*.

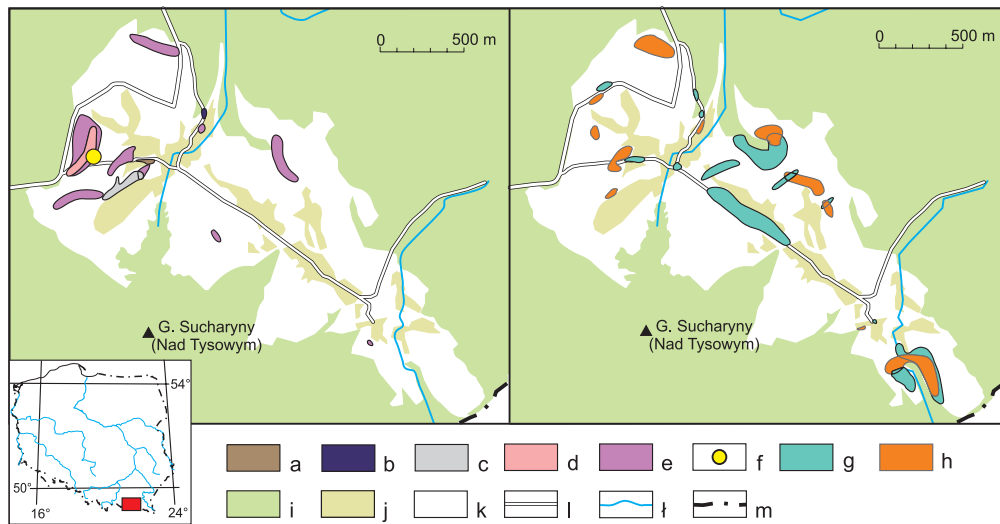
Ryc. 8. Listera jajowata *Listera ovata* (29.05.2014 r., fot. J. Gołębowska)

Fig. 8. Eggleaf twayblade *Listera ovata* (29 May, 2014; photo by J. Gołębowska)

Ryc. 9. Podkolan biały *Platanthera bifolia* (28.06.2014 r., fot. J. Gołębowska)

Fig. 9. Lesser butterfly orchid *Platanthera bifolia* (28 June, 2014; photo by J. Gołębowska)

Ryc. 10. Rozmieszczenie populacji storczykowatych na terenie dawnej wsi Ciechania: a – buławnik mieczolistny *Cephalanthera longifolia*, b – kruszczyk błotny *Epipactis palustris*, c – gółka długoostrogowa *Gymnadenia conopsea*, d – listera jajowata *Listera ovata*, e – podkolan biały *Platanthera bifolia*, f – podkolan zielonawy *Platanthera chlorantha*, g – kukułka plamista *Dactylorhiza maculata*, h – kukułka szerokolista *Dactylorhiza majalis*, i – lasy, j – zadrzewienia, k – łąki, l – drogi, t – rzeki, m – granica polsko-słowacka

Fig. 10. Distribution of the orchids populations in the former village Ciechania: a–h – see above, i – forests, j – shelterbelts, k – meadows, l – roads, t – rivers, m – Polish-Slovak border

Podkolan biały *Platanthera bifolia* (L.) Rich. (ryc. 9) – gatunek częsty w Polsce; zajmuje stanowiska w obrębie różnorodnych zbiorowisk – od widnych lasów i zarośli, po łąki i śródleśne polany (Piękoś-Mirkowa, Mirek 2003). Na opracowywanym terenie występował w płatach: suchej murawy z dziewięcisiem bezłodygowym i goździkiem kropkowanym *Carlino-Dianthetum deltoidis*, tłoku wrzosowego *Calluno-Nardetum strictae*, żyznej łąki rajgrasowej *Arhenatheretum elatioris*, łąki regłowej mietlikowo-mietlicowej *Gladiolo-Agrostietum capillaris*, a także w ziołoroślach typu łąkowego z wierzuszką błotną i miętą długolistną *Filipendulo-Menthetum longifoliae*. Zlokalizowano dziewięć populacji (ryc. 10e, tab. 1) o zróżnicowanej liczebności i stosunkowo dużym rozproszeniu względem zajmowanej powierzchni.

Podkolan zielonawy *Platanthera chlorantha* (Custer) Rchb. f. – zazwyczaj zajmuje siedliska zacienione, głównie lasy liściaste i zarośla (Szlachetko 2009); notowany jest także na ubogich murawach i górskich łąkach (Buttler

2000; Smoczyk, Jakubowska 2006). Pojedyncze osobniki na analizowanym terenie (ryc. 10f) rosły na suchej murawie z dziewięcisiem bezłodygowym i goździkiem kropkowanym *Carlino-Dianthetum deltoidis*.

Analiza flory i dyskusja

Podczas inwentaryzacji terenu dawnej wsi Ciechania zarejestrowano występowanie ośmiu gatunków storczykowatych, co stanowi ok. 70% gatunków storczykowatych związanych z terenami otwartymi i 38% ogółu gatunków z rodziny Orchidaceae występujących na obszarze MPN (Perzanowska i in. 2014). Należy jednak pamiętać, że badano wyłącznie tereny nieleśne, co wykluczało możliwość odnalezienia pewnych taksonów.

Najliczniejsze populacje tworzyły gatunki z rodzaju kukułka – kukułka szerokolista i plamista. Wśród nich zarejestrowano również osobniki mieszańcowe tych dwóch taksonów

(*D. maculata* x *majalis*), a także pojedyncze osobniki kukułki plamistej w odmianie białej. Arealy populacji kukułki plamistej i szerokolistej pokrywają się tam, gdzie siedliska stanowią zagłębienia terenu cechujące się wysoką wilgotnością. W miejscach tych nieprzerwanie od początku maja do początku lipca obserwowano kolejno kwitnące osobniki kukułki szerokolistnej, następnie mieszańców międzygatunkowych *D. maculata* x *majalis*, a następnie rozwijały się osobniki kukułki plamistej. Z obserwacji terenowych wynika, że czas kwitnienia kukułek na terenie Magurskiego Parku Narodowego pokrywa się z podawanym w literaturze przedmiotu (np. Szlachetko, Skakuj 1996; Szlachetko 2009). Kolejnym licznie występującym na badanym obszarze taksonem był podkolan biały, mniejszy udział miały populacje gółki długoostrogowej i listery jajowatej. Kruszczyk błotny, buławnik mieczolistny i podkolan zielonawy reprezentowane były przez pojedyncze osobniki, prawdopodobnie ze względu na brak lub niewielką powierzchnię preferowanych przez te taksony siedlisk.

Uzyskane wyniki są zbieżne z badaniami Pawelec (2000), która wskazuje, że Ciecchania to jeden z najcenniejszych kompleksów łąkowych Magurskiego Parku Narodowego, obfitujący w gatunki storczykowatych. Za cenne siedliska storczykowatych uważane są również tereny Huty Polańskiej oraz kompleks łąk Nieznajowa i Rozstajne. Pawelec (2000) podaje obecność na terenie Ciecchani kukułki szerokolistnej, kruszczyka błotnego, gółki długoostrogowej, listery jajowatej oraz podkolanów białego i zielonawego. Najbardziej zaskakuje w tym zestawieniu brak kukułki plamistej, która w 2014 roku masowo występowała w Ciecchani. Podczas badań do Operatu Ochrony Flory w 2013 roku na terenie Ciecchani zostało potwierdzone jedyne w Magurskim Parku Narodowym stanowisko ozorki zielonej *Coeloglossum viride* (L.) Hartm. Populacja złożona z zaledwie czterech osobników zajmowała niewielki obszar suchej łąki, poniżej dolnej granicy lasu, wśród krzewów ja-

łowca (Perzanowska i in. 2014). W 2014 roku podczas prowadzonej inwentaryzacji w ramach powyższych badań nie odnaleziono tej populacji. Za nowe, nienotowane wcześniej stanowisko można uznać napotkane przy drodze, wśród wilgotnych i zacienionych zarośli pojedyncze osobniki buławnika mieczolistnego. Gatunek ten we wcześniejszych badaniach został stwierdzony na 29 stanowiskach na terenie całego MPN, liczących łącznie około 1200 osobników, z czego jedno stanowisko odnotowano w lesie na obszarze wsi Ciecchania (Perzanowska i in. 2014).

Podsumowanie

Łąki Ciecchani to cenne przyrodniczo i krajobrazowo układy półnaturalne, będące siedliskiem rzadkich gatunków roślin (poza storczykowatymi m.in. podejźrzon rutolistny *Botrychium multifidum*, lulecznica kraińska *Scopolia carniolica*; Perzanowska i in. 2014), które wymagają ochrony przed naturalnymi procesami sukcesji i nadmierną presją turystyczną. Podstawowe zabiegi, tj. koszenie i usuwanie krzewów (Czaderna 2009), zapewniają zachowanie odpowiednich warunków ekologicznych i siedliskowych dla utrzymania występujących tu populacji gatunków storczykowatych. Warto pamiętać, że utrzymanie łąk jest istotne także dla zwierząt tu żerujących, zwłaszcza drapieżnych ptaków i zwierząt kopytnych. Niewielka presja turystyczna na obszarze MPN, a na terenie Ciecchani wręcz znikoma, nie stanowi realnego zagrożenia dla flory. Zamknięcie szlaku turystycznego prowadzącego przez dolinę sprawiło, że okolice tej dawnej łemkowskiej wsi stanowią prawdziwą enklawę karpackiej przyrody.

Podziękowania

Serdecznie dziękujemy Dyrekcji MPN za umożliwienie przeprowadzenia badań i zapewnienie zakwaterowania podczas inwentaryzacji oraz Pracownikom Parku za okazaną życzliwość i pomoc.

PIŚMIENICTWO

- Baumann H., Künkele S., Lorenz R. 2006. Orchideen Europas. Mit angrenzenden Gebieten. Eugen Ulmer KG, Stuttgart.
- Buttler K.P. 2000. Storczyki. Dziko rosnące gatunki i podgatunki Europy, Północnej Afryki i Bliższego Wschodu. Leksykon przyrodniczy. Świat Książki, Warszawa.
- Czaderna A. 2009. Walory Magurskiego Parku Narodowego i ich ochrona. Roczniki Bieszczadzkie 17: 147–163.
- Dubiel E., Gawroński S., Stachurska A. 1998. Przegląd nieleśnych zbiorowisk roślinnych Magurskiego Parku Narodowego. Roczniki Bieszczadzkie 6: 125–138.
- Karczmarszewski A. 2014. Świat Łemków. Etnograficzna podróż po Łemkowszczyźnie. Libra PL, Rzeszów.
- Kłos S. 2010. Krajobrazy nieistniejących wsi. Libra, Rzeszów.
- Krukar W., Olszański T.A., Luboński P., Kryciński S., Tomaszewicz J., Długaszek R. 2012. Beskid Niski. Przewodnik. Oficyna Wydawnicza Rewasz, Pruszków.
- Matuszkiewicz W. 2014. Przewodnik do oznaczania zbiorowisk roślinnych Polski. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- Michalak J. 1997. W dorzeczu Górnej Wisłoki (Nowy Żmigród, Krempna i okolice). Wydawnictwo Roksana, Krosno.
- Michalik S. 1995. Magurski Park Narodowy. Chrońmy Przyrodę Ojczystą 51 (1): 19–37.
- Michalik S. 2000. Plan ochrony Magurskiego Parku Narodowego okres 1.01.2000–31.12.2019. Synteza (manuskrypt).
- Michalik S., Michalik R., Mucha E. 1999. Magurski Park Narodowy. Mapa zbiorowisk roślinnych. W: Górecki A., Zemanek B. (red.). Magurski Park Narodowy – Monografia Przyrodnicza. Oficyna Wydawnicza Text, Krempna–Kraków.
- Mirek Z., Piękoś-Mirkowa H., Zajac A., Zajac M. 2002. Krytyczna lista roślin naczyniowych Polski. Flowering plants and pteridophytes of Poland. A checklist. Instytut Botaniki im. Władysława Szafera Polskiej Akademii Nauk, Kraków.
- Pawelec J. 2000. Storczykowate (Orchidaceae) w Magurskim Parku Narodowym. Praca dyplomowa Studium Podyplomowego Ochrona Parków Narodowych. Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie Wydział Leśny, Jasło.
- Perzanowska J., Chachuła P., Cykowska B., Drozdowicz A., Klepacki P., Korzeniak J., Mitka J., Stelbel A., Suder D., Węgrzyn M. 2014. Plan ochrony Magurskiego Parku Narodowego – okres 1.01.2016–31.12.2035. Operat Ochrony Flory. Instytut Ochrony Przyrody Polskiej Akademii Nauk, Kraków. Synteza (manuskrypt).
- Pieradzka K. 1939. Na szlakach Łemkowszczyzny. Komitet do Spraw Szlachty Zagrodowej na Wschodzie Polski przy Towarzystwie Rozwoju Ziemi Wschodnich, Kraków.
- Piękoś-Mirkowa H., Mirek Z. 2003. Flora Polski. Atlas roślin chronionych. Multico Oficyna Wydawnicza, Warszawa.
- Piękoś-Mirkowa H., Mirek Z. 2006. Flora Polski. Rośliny chronione. Multico Oficyna Wydawnicza, Warszawa.
- Rozporządzenie 1994. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 listopada 1994 roku w sprawie utworzenia Magurskiego Parku Narodowego. Dz. U. z 1994 r. Nr 126 poz. 618.
- Rozporządzenie 2014. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 roku w sprawie ochrony gatunkowej roślin. Dz. U. z 2014 r., poz. 1409.
- Smoczyk M., Jakubka A. 2006. Rozmieszczenie storczykowatych Orchidaceae w Górach Bystrzyckich (Sudety Środkowe). Przyroda Sudeatów 9: 47–60.
- Stachurska-Sykoń A. 2014. Plan ochrony Magurskiego Parku Narodowego okres 1.01.2016–31.12.2035. Operat ochrony ekosystemów nieleśnych. Instytut Ochrony Przyrody Polskiej Akademii Nauk, Kraków. Synteza (manuskrypt).
- Szafranski J. 2009. Historia i dzień dzisiejszy Magurskiego Parku Narodowego. W: Górecki A., Zemanek B. (red.). Magurski Park Narodowy – Monografia Przyrodnicza. Oficyna Wydawnicza Text, Krempna–Kraków: 9–14.
- Szlachetko D.L. 2009. Flora Polski. Storczyki. Multico Oficyna Wydawnicza, Warszawa.
- Szlachetko D.L., Skajuj M. 1996. Storczyki Polski. Wydawnictwo Sorus, Poznań.
- Zajdel G. 1998. Wstępne wyniki badań nad wtórną sukcesją roślinności na terenie dawnej wsi Cieciania w Magurskim Parku Narodowym. Roczniki Bieszczadzkie 6: 139–146.
- Zarzycki K., Szelaż Z. 2006. Czerwona lista roślin naczyniowych w Polsce. W: Mirek Z., Zarzycki K., Wojewoda W., Szelaż Z. (red.). Czerwona lista roślin i grzybów Polski. Instytut Botaniki im. Władysława Szafera Polskiej Akademii Nauk, Kraków: 11–20.

SUMMARY

Chrońmy Przyrodę Ojczystą 72 (5): 361–370, 2016

Kubiak M., Gołębiewska J., Kuczyńska A. Flora of orchids (Orchidaceae) in the former village of Ciechania (Magura National Park, Low Beskids Mts)

The area of the former village of Ciechania (Low Beskids Mts, Magura National Park – MNP) is covered by a vast complex of semi-natural meadows, one of the most valuable in MNP in terms of nature and landscape. In the past, the area was used for agriculture. Nowadays, the area is protected as a national park and excluded from the tourist traffic. In 2014, an inventory of orchids (Orchidaceae family) was conducted in the area. Eight taxa were found during the fieldwork. Common marsh orchid *Dactylorhiza majalis* and moorland spotted orchid *Dactylorhiza maculata* occurred in the largest numbers. Single specimens of *D. maculata* var. *alba* (the white form of the moorland spotted orchid) and hybrids of the common marsh orchid and the moorland spotted orchid were observed among the latter. Lesser butterfly orchid *Platanthera bifolia* was also abundant. The other species occurring in the study area included: fragrant orchid *Gymnadenia conopsea*, eggleaf twayblade *Listera ovata*, marsh helleborine *Epipactis palustris*, sword-leaved helleborine *Cephalanthera longifolia* and greater butterfly orchid *Platanthera chlorantha*. Frog orchid, which was listed in the Conservation Plan for Magura National Park from 2014, was not found during this inventory.